Прэзентацыя падрыхтавана І. Я. Андрэевай

Пад сценамі старажытных замкаў

Мая Радзіма — Беларусь

4 клас

Образовательная компания «Содействие»

МЭТА: паказаць ролю замкаў як буйных і добра ўмацаваных пунктаў абароны ад ворагаў.

ЗАДАЧЫ:

— даць агульнае ўяўленне аб старажытных замках Беларусі, пазнаёміць з галоўным прызначэннем гэтых магутных збудаванняў, іх знешнім выглядам і памерамі, а таксама сучасным станам замкаў;

— развіваць цікавасць да мінулага нашай краіны, пабуджаць да краязнаўчай і пашуковай работы;

— выхоўваць павагу да нашых далёкіх продкаў, якія сваімі працавітымі рукамі ўзводзілі велічныя збудаванні, каб абараняць ад ворагаў свой край.

Образовательная компания «Содействие»

Праверка дамашняга задан

Гульня «Хто хутчэй»

Образовательная компания «Содействие»

Заданне 1. ***З дапамогай стрэлак правільна суаднесці назвы гарадоў і даты:***

Мінск	862 г.
Тураў	980 г.
Полацк	1067 г.
Віцебск	974 г.
Гродна	1267 г.
Брэст	1142 г.
Гомель	1019 г.
Магілёў	1127 г.

Образовательная компания «Содействие»

Заданне 2. *Перавесці гады ў стагоддзі:*

Полацк — 862 г. — IX ст.
Віцебск — 974 г. — ? X ст.
Тураў — 980 г. — ? X ст.
Брэст — 1019 г. — ? XI ст.
Мінск — 1067 г. — XI ст.
Гродна — 1127 г. — ? XII ст.
Гомель — 1142 г. — ? XII ст.
Магілёў — 1267 г. — ? XIII ст.

Образовательная компания «Содействие»

Заданне 3. Хто хутчэй нанясе на стужку часу даты ўзнікнення гарадоў?

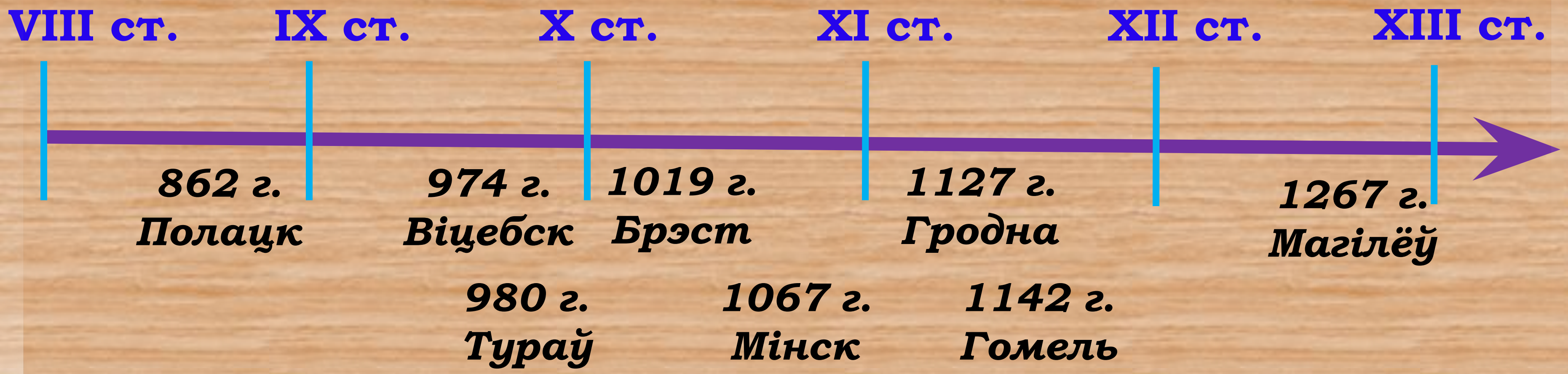

Образовательная компания «Содействие»

Заданне 4. Якія гарады носяць назвы рэк?

Полацк, Віцебск, Мінск, Гомель.

Заданне 5. Якія гарады ў наш час з'яўляюцца абласнымі цэнтрамі?

Мінск, Віцебск, Гомель, Магілёў, Гродна, Брэст.

Заданне 6. Вызначыць назвы гарадоў, якія паходзяць:

- ад падання пра магілу Льва; Магілёў.
- ад імя князя; Тураў, Магілёў.
- ад назвы пароды дрэва; Брэст.
- ад ваеннага назначэння. Гродна.

Образовательная компания «Содействие»

План

1. Назначэнне замкаў.
2. Лідскі і Крэўскі замкі.
3. Замак у Гародне.
4. Сынкавіцкая царква.
5. Замкі ў Міры, Нясвіжы і Гальшанах.

Образовательная компания «Содействие»

Чаму большасць замкаў
узводзілася на межах краі

Образовательная компания «Содействие»

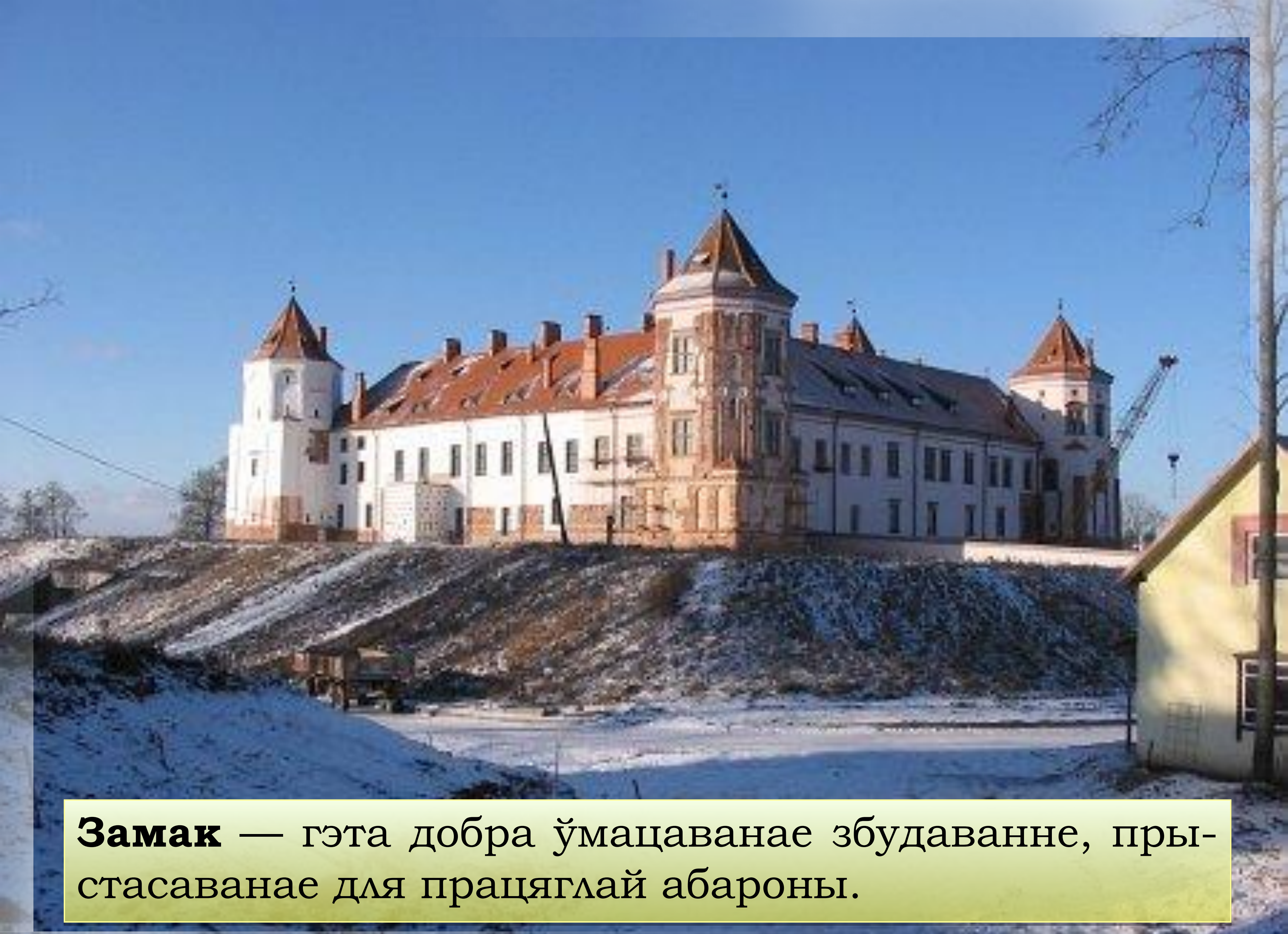

Замак — гэта добра ўмацаванае збудаванне, прыстасаванае для працяглай абароны.

Образовательная компания «Содействие»

Маршрут падарожжа

Ліда → Крэва → Гродна →

→ Сынковічы → Мір →

→ Нясвіж → Гальшаны

Образовательная компания «Содействие»

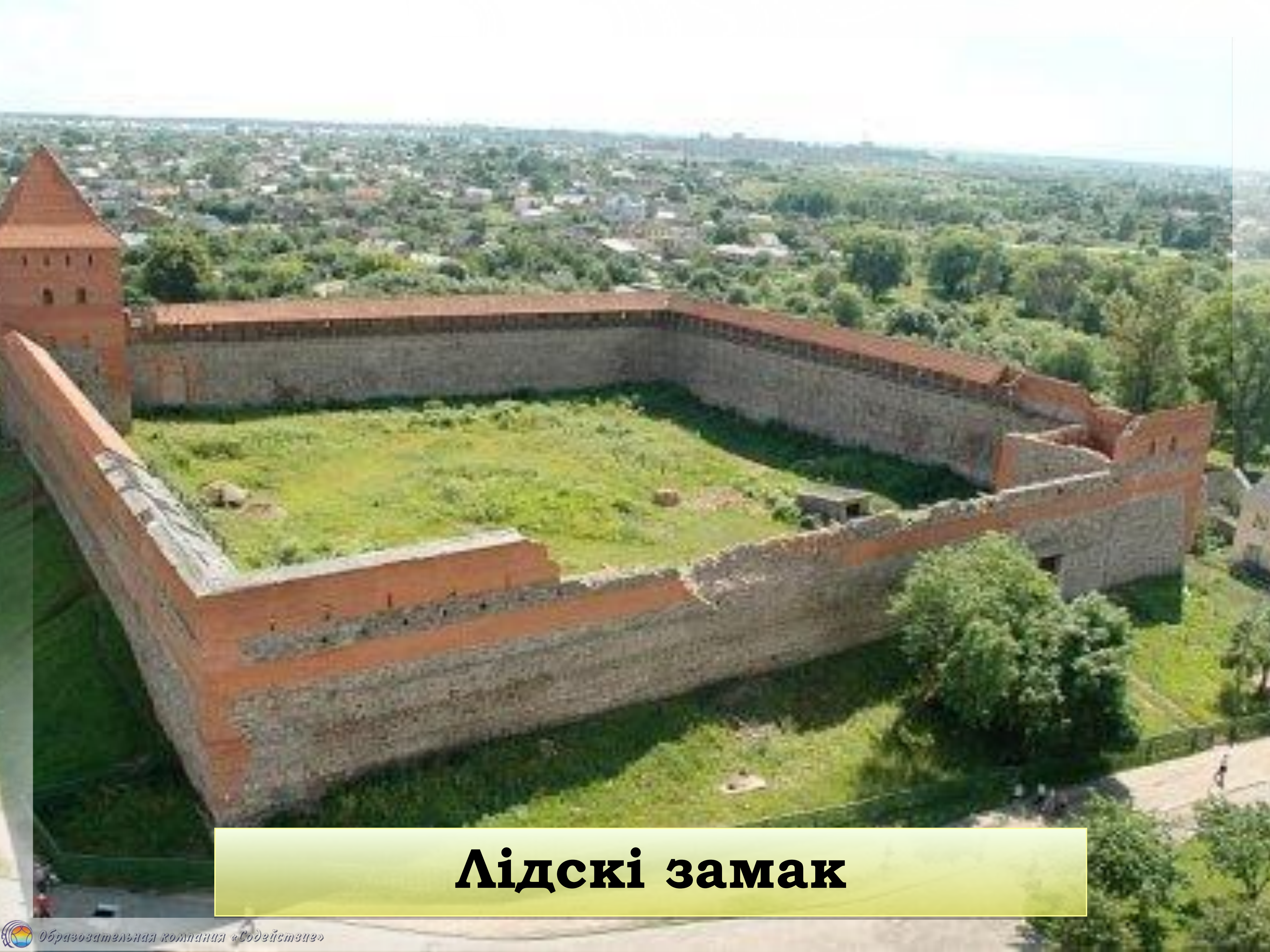

Лідскі замак

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Цікава ведаць

Лідскі замак пабудаваны ў 1330 гг. паводле даручэння князя Гедыміна. Уваходзіў у лінію процікрыжацкай абароны Навагрудак — Крэва — Меднікі — Трокі. Замак быў збудаваны з бутавага каменю і цэглы, меў у плане форму няправільнага чатырохвугольніка з дзвюма вуглавымі вежамі, і быў пастаўлены на насыпным пясчаным узгорку, абкружаным балоцістымі берагамі рэк Лідзея і Каменка, з поўначы — ровам шырынёй каля 20 м, які злучаў гэтыя рэкі і аддзяляў замак ад горада. Пазней (верагодна, у XVI—XVII ст.) у сістэму перадзамкавых умацаванняў з усходу было ўключана штучнае возера. На замкавым двары размяшчаліся праваслаўная царква (у 1533 г. перанесена ў горад), жылыя і гаспадарчыя пабудовы, з 1568 г. — суд, архіў, астрог. Жылыя памяшканні мясціліся на вышэйшых паверхах вежаў.

У 1891 г. Ліда згарэла, прычым агонь спляжыў яе цэнтр, разам з будынкам ратушы XVIII ст. Гарадскія ўлады пачалі разборку і распродаж замкавых муроў, выкарыстоўваючы іх для адбудовы горада. З адхонаў замкавага пагорка сталі браць пясок. Тады былі амаль цалкам знішчаны рэшткі паўднёва-заходняй вежы і разабрана частка заходняй сцяны. Толькі ўмяшанне археалагічнай імператарскай камісіі з Пецярбурга спыніла гэты вандалізм.

Образовательная компания «Содействие»

Крэўскі замак

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Цікава ведаць

Крэўскі замак — комплекс абарончых збудаванняў каля вёскі Крэва Смаргонскага раёна. Пабудаваны ў XIV ст. (ёсць падставы меркакаць, што будаўніцтва пачалося ў канцы XIII ст.) каля сутокаў рэк Краўлянка і Шляхцянка. Асноўная частка збудаванняў замка была размешчана на балоцістым поплаве, палова абарончых муроў узведзена на штучна расшыранай пясчанай дзюне.

Замак на плане — няправільны чатырохвугольнік, абнесены мураванымі сценамі. Паўночная сцяна даўжынёй 85 м, усходняя — 108,5 м, паўднёвая — 71,55 м, заходняя — 97,2 м. Таўшчыня сцен 2,5—3 м, вышыня каля 12—13 м. Сцены да вышыні 3 м вымураваны з камянёў, вышэй — з цэглы. Уязная брама знаходзілася ў паўднёва-ўсходняй сцяне. На замкавым двары размяшчалася кузня, жылыя пабудовы, мелася сажалка.

Яшчэ ў XVIII ст. Крэўскі замак быў у добрым стане. Пазней пачалося яго разбурэнне, якое давяршыла Першая сусветная вайна, калі праз Крэва праходзіла лінія фронту і больш як 3 гады вяліся пазіцыйныя баі. Замак апынуўся на тэрыторыі, захопленай немцамі, тут былі збудаваны сховішчы і назіральныя пункты. Пад час абстрэлаў асабліва моцна пацярпела Княжацкая вежа і сцены ў паўднёвай частцы замка. Да нашых дзён захаваліся толькі замкавыя руіны.

Образовательная компания «Содействие»

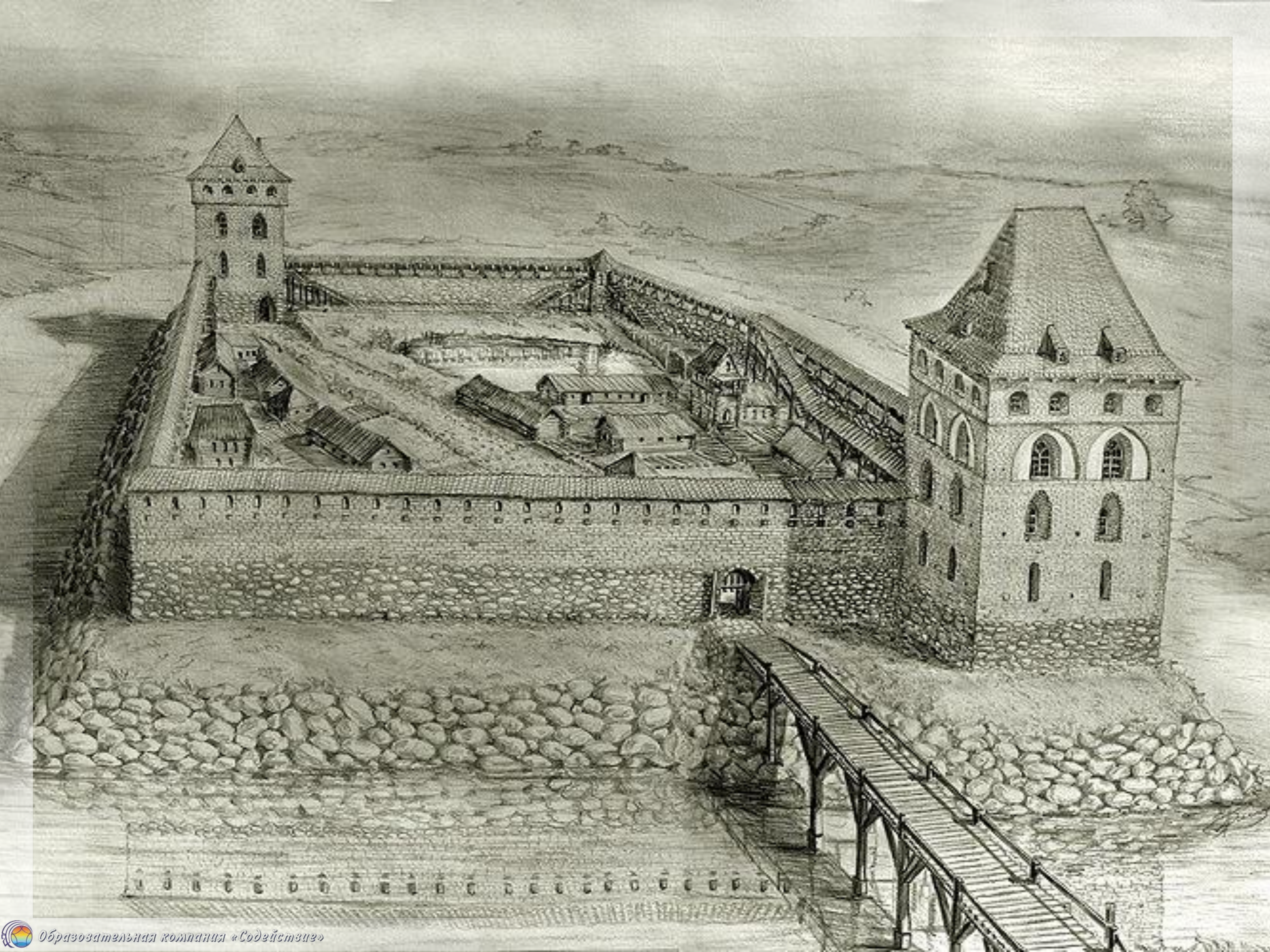

Образовательная компания «Содействие»

Стары замак у Гродна

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

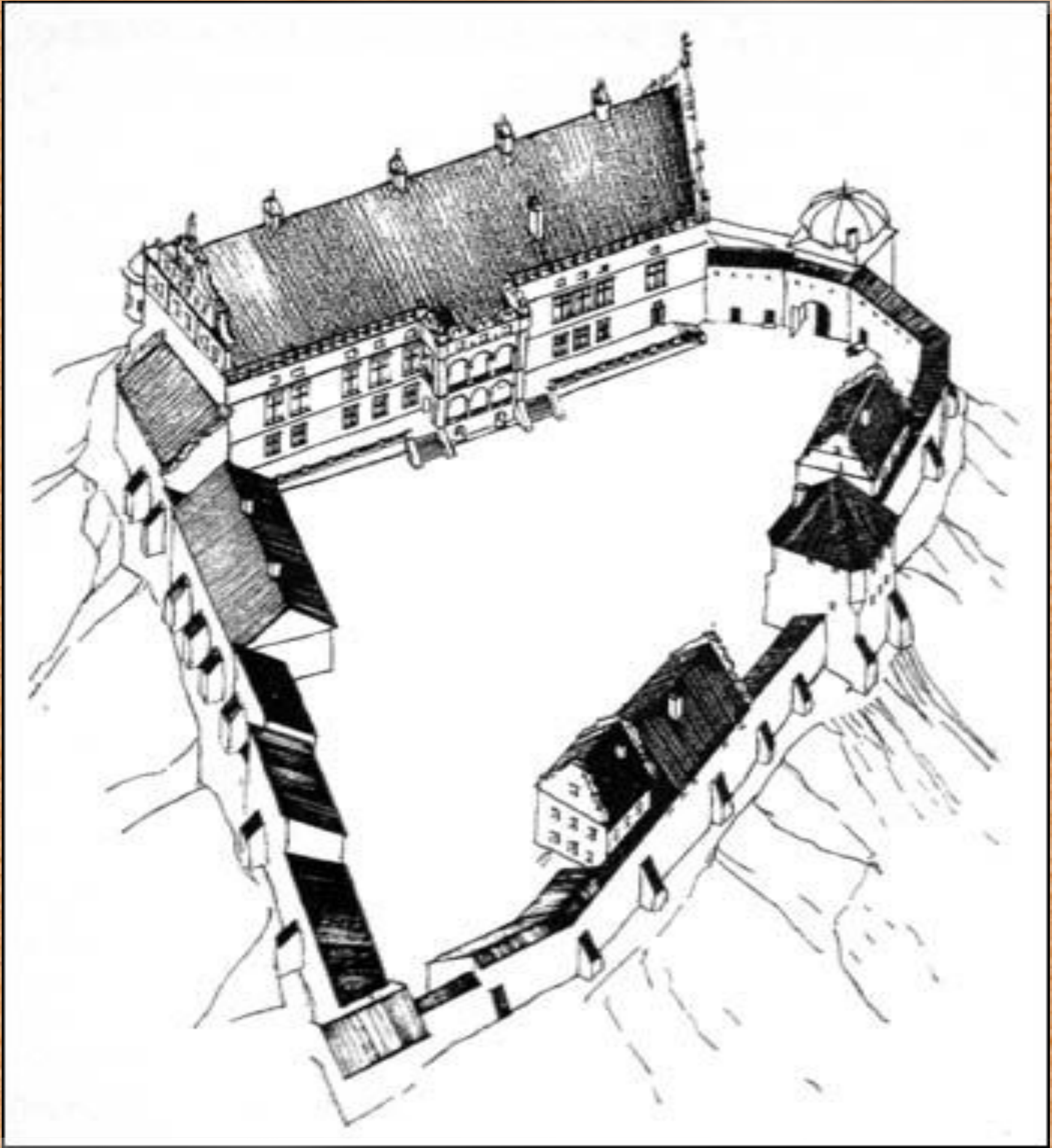

Цікава ведаць

Стары замак у Гродна пабудаваны рускімі князямі ў XI ст. У XIII ст. Гродна разам з замкам перайшло пад уладу Літвы. З пачатку наступнага стагоддзя горад шмат разоў падвяргаўся нападкам крыжакоў. У 1391 г. Стары замак стаў адной з галоўных рэзідэнцый Вітаўта, які ў 1398 г. пабудаваў каменны замак з пяццю башнямі. Гэты будынак у асноўным і захаваўся да нашага часу. Вельмі часта спыняўся тут Стэфан Баторый, які зрабіў Гродна фактычнай сталіцай Рэчы Паспалітай.

У 1655 г. замак быў увесь разбураны рускімі войскамі ў час руска-польскай вайны 1654—1667 гг. Адбудаваў яго літоўскі канцлер і гродзенскі стараста Кшыштаў Зігмунд Пац. У пачатку XVIII ст. замкавы будынак быў знішчаны шведамі ў час Паўночнай вайны. У сярэдзіне XVIII ст. стагоддзя быў пабудаваны **Новы замак**, а Стары замак ў XIX ст. быў перабудаваны ў царскія казармы.

Зараз замак адрамантаваны і выкарыстоўваецца ў якасці музея.

Образовательная компания «Содействие»

Сынковіцкая царква-крэпасць

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Мірскі замак

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Цікава ведаць

Мірскі замак — помнік архітэктуры, знаходзіцца ў г. п. Мір. Замак пабудаваны ў XVI—XVII стст. на месцы драўлянай сядзібы. Збудаваны з цэглы і камення. Да 1568 г. замкам валодалі князі Ілінічы, потым Радзівілы (да 1828 г.), Вітгенштэйны (да 1891 г.), Святаполк-Мірскія (да 1939 г.).

У параўнанні з іншымі замкамі Беларусі Мірскі замак захаваўся да XXI ст. ў адносна добрым стане. Зараз завяршаюцца работы па яго рэканструкцыі.

У 2000 г. Мірскі замак уключаны ЮНЕСКА ў Спіс сусветнай спадчыны.

Образовательная компания «Содействие»

Нясвіжскі замак

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Цікава ведаць

Першае згадванне аб будаўніцтве **Нясвіжскага замка** датуецца 1551 г. і прыпісваецца Мікалаю Радзівілу Чорнаму. У 1580-х гг. пры Мікалаю Радзівіле Сіротку замак быў перабудаваны і прадстаўляў прастакутнік прыкладна 170 на 120 метраў з некалькімі таемнымі ўваходамі-выхадамі. Паводле размешчанай над уваходам у замак закладной пліце, перабудова была завершана 7 мая 1583 г.

У 1706 г. падчас Паўночнай вайны замак быў захоплены шведскімі войскамі і ператвораны ў ваенны бастыён, шматлікае ў замку было разбурана. Толькі ў канцы 1720-х гг. пачалася рэканструкцыя, а ў 1740 г. пабудавана палацавая капліца.

У 1812 г. уладальнік замка Дамінік Еранім Радзівіл выступіў на баку французскага войска, пасля чаго змушаны быў збегчы. Толькі ў 1860 гг. замак вярнуўся да Радзівілаў, пасля чаго пачалося яго пашырэнне і будаўніцтва ўласна комплексу: Замкавы парк, Стары парк, Японскі сад, Новы парк, Англійскі парк. Агульная плошча усяго комплексу да 1939 г. складала каля 90 гектараў, пасля чаго ў часы СССР у комплексе размяшчаўся санаторый.

Образовательная компания «Содействие»

Замак у Гальшанах

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Образовательная компания «Содействие»

Цікава ведаць

Замак у Гальшанах быў пабудаваны Паўлам Стэфанам Сапегай на мяжы XVI і XVII стст. у некалькіх кіламетрах ад старога замка Гальшанскіх. Ад радавога гнязда Гальшанскіх засталося зусім няшмат, а вось на замак Сапег, дакладней на яго руіны, можна паглядзецъ.

У пачатку XVIII ст. у час Паўночнай вайны замак быў моцна пашкоджаны шведскімі войскамі.

Образовательная компания «Содействие»

Уладзімір Караткевіч у сваім рамане «Чорны замак Альшанскі» расказаў пра трагічную гісторыю, якая даўным-даўно адбылася ў гэтым замку.

Образовательная компания «Содействие»

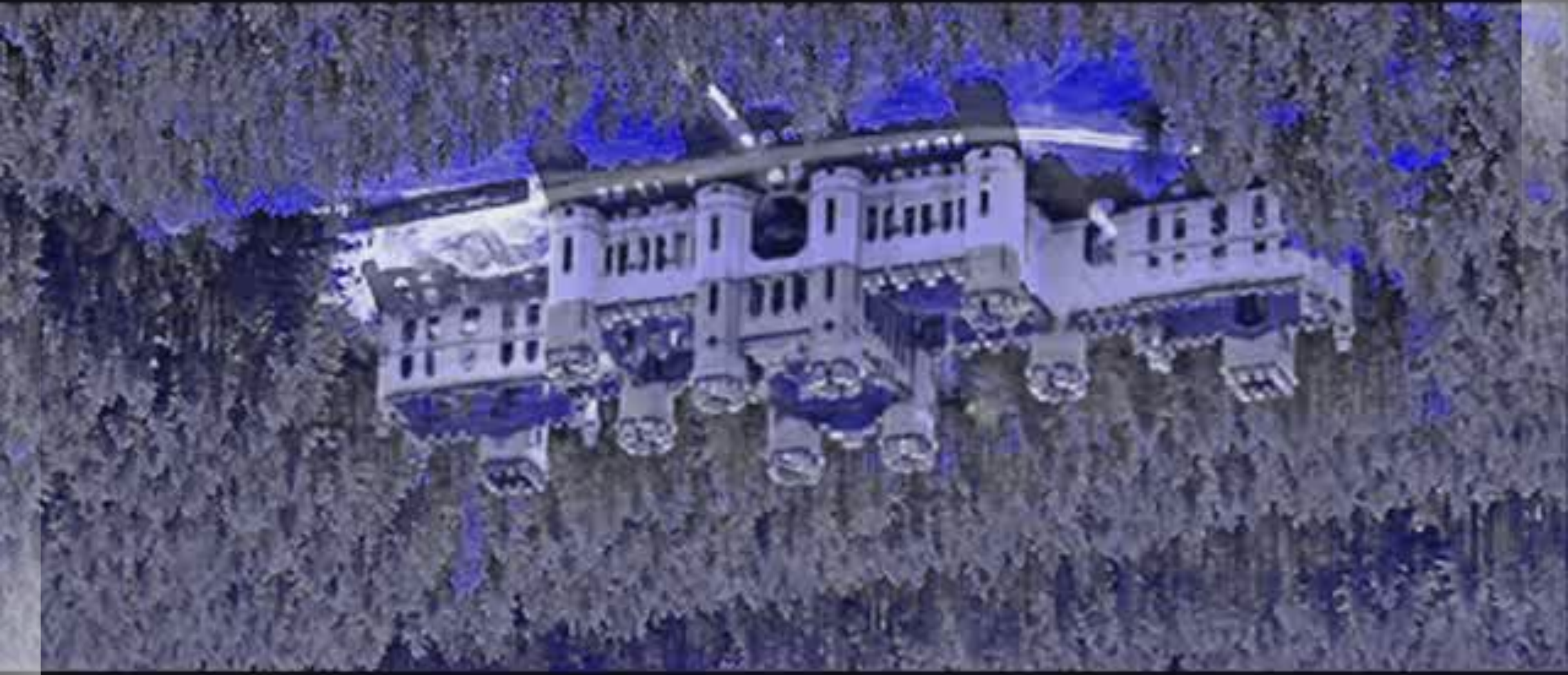

Образовательная компания «Содействие»

Чаму большасць замкаў узводзілася на межах краіны?

Каб стрымаць націск ворагаў. Большасць замкаў пабудавана ў заходняй частцы Беларусі. Найбольш небяспечнымі ворагамі былі крыжакі, якія наступалі з захаду.

Образовательная компания «Содействие»